

Fylkesstyret:

Namn	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post
Inge Martin Karlsvik, 6490 Eide	Leder	Møtt	95264979	inge.karlsvik@stayon.no
Gunnhild Overvoll, 6200 Stranda	Nestleder	Møtt	97164856	gunnhildovervoll@hotmail.com
Anne Katrine Jensen, 6638 Osmarka	Styremedlem	Møtt	90156039	anne.katrine@hansgarden.no
Petter Melchior, 6214 Norddal	Styremedlem	Møtt	92283477	petter.melchior@gmail.com
Oddvar Mikkelsen 6640 Kvanne	Styremedlem	Møtt	41460565	om@orkla.norgesfor.no
Vegard Smenes, Kårvåg, 6530 Averøy	1. vara	Møtt	99786830	vsmenes@gmail.com
Merete Bolme, 6613 Gjøra	Nestleder BKL	FORFALL	90967963	mebo@live.no
Edvard Bele Sæterbø, 6650 Surnadal	Fylkesleder BU	Møtt	95524840	edvardbele@msn.com
Til orientering:				
Tore Våde, 6110 Austefjorden	2. vara		91689336	tore.vade@tussa.com
Sekretariatet		Tlf. arb		
Arnar Lyche	Møtt org.-sjef	41418871	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	Møtt rådgiver	99726399	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen	førstekonsulent	90954787	95245900	atle.frantzen@bondelaget.no
Rose Bergslid	rådgiver	93003808	93003808	rose.bergslid@bondelaget.no
Per Eldar Nakken	prosjektleder	92093402	92093402	per.eldar.nakken@bondelaget.no

Protokoll fra styremøte i M&R Bondelag
onsdag 4. november 2015 kl. 10.30 – 16.00
på Felleskjøpets møterom, Fannestrandvn 63, Molde

Faste saker for styret i Møre og Romsdal Bondelag:

1/2015 Godkjenning av sakliste

Tillegg orienterings- og drøftesaker: Partipolitiske møter. Rammevilkårene for melkesamdrifter
Vedtak: Innkalling og sakliste godkjent

Vedr saker til styret:

Siste styremøte 2. oktober ønsket styret å ha egen styresak i M&R Bondelag om hvordan vi kan videreføre arbeidet med forskning i Møre og Romsdal.

I ettertid er det kommet invitasjon til en sluttkonferanse for Kompetanseløft Trøndersk Landbruk (KTL) i Stjørdal tirsdag 24. november. Arnar Lyche møter fra M&R Bondelag.

Det er her ventet litt mer avklaring for event videreføring av Grønn Forskning og Kompetanseløft Trøndersk Landbruk i regi av Samarbeidsrådet.

Evt egen sak i styret i M&R Bondelag fremmes derfor etter at sluttkonferansen er gjennomført.

2/2015 Godkjenning av protokoll fra styremøte 2. oktober 2015

Vedlegg: Protokoll var tidligere utsendt for godkjenning.

3/2015 Medlemsutvikling og medlemsverving

Vedlegg: Medlemsstatistikk pr 29. oktober 2015

Medlemstal 31/12-13: 3.334 Medlemstal pr. 31/12-2014: 3.323

Medlemstall 01.01.2015: 3.306 Medlemstall 26.05.2015: **3.264**

Endring hittil i 2015: - 42 Nyinmeldte hittil i 2015: **85**

Innspill fra lokalt årsmøte om deling av brukskontingent? Følges opp av kontoret.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: PB 2047 Moldegård 6402 Molde	Besøksadresse: Fannestrandveien 63. Molde	Telefon: 71 20 28 90	Mobil: 41 41 88 71	E-postadresse More.romsdal@bondelaget.no
Møre og Romsdal Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891	Internet:
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA			www.bondelaget.no/moreogromsdal

4/2015 Referat fra møter og arrangementer (siden siste styremøte)**13. oktober: Møte med Arnt Øyvind Siem i Siem fyr AS. Fylkeskontoret i Molde.**

Arnar Lyche, Rose Bergslid, Arild Erlien.

Drøftet framlagte skisser til aktiviteter.

På styremøte 1. juni i sak 26/2015 om PR-arbeid for Møre og Romsdal Bondelag drøftet og vedtok styret et opplegg/tilbud om hvordan M&R Bondelag skal drive mer aktivt PR-arbeid.

14. oktober: Evaluering skoleprosjekt Dyregod**15. oktober: Konferanse "Ikke en bonde å miste – om Ulykker og arbeidsevne i landbruket", Stjørdal. Atle Fratzen møtte fra M&R Bondelag.**

Konferansen var rettet mot landbruket: bønder, tillitsvalgte, rådgivere/ ansatte i organisasjoner og representanter fra forvaltningen. "Alle" aktører som arbeider med HMS i landbruket var derfor samlet. Konferansen gav en oppsummering av de funn/ resultater som er gjort i forskningsprosjektet "Ulykker i landbruket". Resultatene fra undersøkelsen vil være premissgivende i forhold til hvordan oppgaver og tiltak knyttet til HMS i landbruket skal prioriteres framover.

Kort oppsummert sier resultatene fra forskningsprosjektet at:

- Bønder er ansvarlige
- Vi har fått vite mye mer om ulykker; når, hvor, hvordan de skjer.
- Oppmerksomhet er viktig, uhell skjer når konsentrasjonen glipper
- HMS-kurs virker
- Det er mulig å redusere antall ulykker med informasjon gitt i riktig tid og som er praktisk rettet

Pressemelding fra NB fra konferansen: <http://www.bondelaget.no/nyhetsarkiv/vil-ta-i-bruk-ny-kunnskap-for-a-fa-ned-antall-ulykker-i-landbruket-article82635-3805.html>

16. oktober: Møte i styringsgruppa "Auka sau- og storfekjøtproduksjon". Inge Martin Karlsvik

Første året ferdig. Stor aktivitet, men minst på Sunnmøre.

Prosjektet har klare mål om antall nye produsenter, antall kg, antall dyr, vektor mm. På alle parameter ligger det godt an. Spesielt på sau. Ca 50 flere søker prod.-tilskudd enn for ett år siden etter flere år med nedgang.

16. oktober: Fræna-konferanse, Bud Museum, Anne Katrine Jensen.

Tema for årets konferanse: Reiselivseventyret – mat og opplevelser.

Jan Sverre Sivertsen fra Nordveggen tok opp hva landbruket kan bidra med i reiselivet, og inviterer bønder til nettverk for gårdsturisme. - "Dette er en åpen invitasjon til deg som aktør fra landbruket som vil bidra inn i reiseliv. " " Ta utgangspunkt i det du har på gården. Bidra med kunnskap du har. Er det noe du brenner for ? "

19. oktober: Landbrukskonferanse, Oppdal. Arnar Lyche, Rose Bergslid

200 deltakere.

22. oktober: Samrådsmøte - regionalt partnerskap landbruk. Molde.

Inge Martin Karlsvik og Arnar Lyche møtte fra Bondelaget.

Partnerskapet består av representanter fra Fylkesmannen, Fylkeskommunen, Innovasjon Norge, Bondelaget, Småbrukarlaget og Allskog.

Tema som ble tatt opp var:

- Rapporteringer og gjennomgang:
 - Bruk av investeringsverkemiddel for 2015 ved Bjarne Øygard, Innovasjon Norge
 - Bruk av midlar til rekruttering, likestilling og kompetanseutvikling 2015 ved Eivind Vartdal Ryste

- Bruk av utviklings- og tilretteleggingsmidla ved Synnøve Valle
- Regionalt miljøprogram 2015 ved Arnold Hoddevik
- Miljøverkemiddel: Drenering, SMIL osv. ved Byrge Fitje
- Bruk av tilskotsmidlar for skogbruket ved Kåre Totlund
- Revisjon av Regionalt næringsprogram 2015
- Rullering av landbruksmelding for Møre og Romsdal: Bestemt å revidere landbruksmeldinga, med sikte på vedtak fylkestinget des 2016. Inge Martin Karlsvik inn i styringsgruppa.
- Fylkesmannen ved Longva vil kalle inn til lunchmøter med ujevne mellomrom for å lage en ny arena for samtale.

22. oktober: Møte med Gjensidige, Gunnhild Overvoll. Arild Erlie

Det er hvert år ett samarbeidsmøte for Bondelaget og Gjensidige. Ansatte i Gjensidige som jobber med landbruk i Møre og Romsdal var invitert. Per-Asbjørn Andvik representerte Gjensidige Forsikring ASA.

Fra Møre og Romsdal deltok det landbruksassurandører fra kontorene i Kristiansund, Surnadal, Molde og Stranda

Startet med bedriftsbesøk ved Gjøco i Torvikbukta. Deretter samarbeidsmøte med informasjon fra Gjensidige sentralt, status og nyheter fra Bondelaget i M&R. Hvordan ble 2015 og hva skal skje i 2016. Status og nyheter fra Gjensidige M&R. Hvordan ble 2015 og hva skal skje i 2016

23. oktober: Konferanse om EØS og TTIP, Oslo, Gunnhild Overvoll

Landbrukspolitisk nettverk i Nei til EU inviterte til seminar med tema: "Korleis påverkar EØS og TTIP norsk landbruk og næringsmiddelindustri?". 70 deltakere.

Referat fra seminaret på Nei til EU's hjemmeside. Innledere var Jan-Egil Pedersen, leder i NNN, Margaret Eide Hillestad, Agri Analyse, Gunstein Instefjord, Fagdirektør produksikkerhet, mat og handel, Forbrukarrådet, Merete Furuberg fra Småbrukarlaget, Estelle Brentnall, EFFAT (NNNs paraplyorganisasjon i Europa) og Kathrine Kleveland, leder i Nei til EU.

På seminaret ble rapporten «Er TTIP løsnings på krisen?» av Agri Analyse lansert. Rapporten tyder på at norsk tilknytning til TTIP før fører til reduksjon eller avviking av tollvernet, ytterligere sentralisering og at underskuddet på handelsbalansen vokser.

En sterk reduksjon i tollvernet vil sannsynligvis gjøre importen av landbruksprodukter så mye billigere at det er vanskelig å se hvordan Norge kan opprettholde en like bred landbruksproduksjon og matindustri som vi har i dag.

28. oktober: Møte i Rovviltmnda, Stjørdal. Oddvar Mikkelsen møtte som observatør.

Skriftlig rapport fra Oddvar:

- Yngve Rekdal, NIJOS, orienterte om kartlegging/vurdering av beitekvaliteter og ulike områders verdi som beite. Nemnda vil be om en grundigere vurdering innafor nemndas geografi, og bruke dette i vurdering av rovviltforvaltning i samspill med matproduksjon og mål om vern av biologisk mangfold (plantearter påverka av beiting)
- Kvoter for gaupejakt: Yngleområde i Møre og Romsdal får 2 gauper (1 voksent hundyr). I alle tre fylkene samlet kan det åpnes for tilleggskvote på 4 dyr (2 hundyr) i yngleområdene. Romsdalshalvøya får igjen kvotefri jakt på gaupe. Diskusjon om dokumentert antal gauper på Nordmøre og i Nord-Trøndelag. Generell oppfatning at det er vesentlig mer gaupe enn det som er dokumentert. Hvordan få dokumentert det reelle antallet?
- Forskriften om forvaltning av kongeørn skal gjennomgås.
- Nemnda var så vidt beslutningsdyktig, reindrifta var ikke tilstede. Etter debatt og en del motforestillinger fra sekretariatet ble det vedtatt med 2 mot 1 at Forollhogna tas vekk som yngleområde for jerv. Dette er konfliktylt.
- Felles møte for alle rovviltnemndene på Gardermoen med Listhaug og Sundtoft 16. nov.
- Neste ordinære møte trolig ikke før neste år.

2.-3. november: Nasjonal Inn på tunet-konferanse i Stavanger, Gunnhild Overvoll

Tema i år var utsatte barn og unge og hvordan landbruket og kontakt med natur kan gi mestring og helsegevinst.

Dette ble drøftet i styret:

Kjøpersida trengs å bearbeides. Hva kan M&R Bondelag bidra med her? Taes opp som en drøftingssak i styret på neste møte. Virkemidler Bondelaget har hvordan påvirke kjøpersida?

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
Innan 31. okt	Årsmøter i lokallaga		Medlemmene/lokallaga
4. november	Fylkesstyremøte		
12.-13. nov	Bondestevne/leiar møte M&R Bondelag	Stjørdal	Lokallagsstyra og fylkeslag
18.-20. nov	Skattekurs. Temakurs	Kristiansund	Samarb. rekneskapskontor
20. nov	Søknad Aktivt Lokallagsmidlar		Lokallaga
8.-9. desember	Fylkesstyremøte	Angvik, Gjemnes	Styret
2016:			
Januar	Fylkesstyremøte		Styret
11. januar	Møte om konsesjonsloven	Molde	
29.-30. jan	Samling unge nye bønder	Håholmen	
jan / feb.	Temadag Eigarskifte		
Jan	Frist for lokallaga forslag til valnemnda		
jan / feb.	Møte i valnemnda		
ca. 1. feb	Lokallaga frist sende inn saker fylkesårsmøte		
Feb	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
Feb	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
1. mars	Kontingentforfall		
Mars	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
4. mars	Landbrukskonferanse	Alexandra, Molde	Landbruksinteresserte
4.-5. mars	Årsmøte M&R Bondelag	Alexandra, Molde	Lokallaga, fylkeslaget

Vedr styremøte 8.-9. desember:

Angvik Gamle Handelssted i Gjemnes er bestilt for styremøtet og overnatting. Hele fylkeskontoret invitert. Oppmøte til vanlig tid i Molde ca 10.30. Stopp på Osmarka og avtalt gardsbesøk hos fylkesleder i TYR, Asbjørn Dahlen. Eventuelle andre gardsbesøk før lunsj avklares senere. Invitere leder Gjemnes Bondelag og fylkesleder i TYR på middag.

Innkalle 2. vara til styret, Tore Våde.

Aktuelle saker på styremøtet er bl.a. Uttale jordbruksforhandlingene. Næringspolitisk program. IPT- kjøpersida. Evaluering ledermøtet. Aktive Lokallagsmidler. Innkommen sak fra Eidsdal og Norddal Bondelag om vedtektsendring.

6/2015: Representasjon, invitasjon og planlegging av nye møter/arrangement

11. november: Klimaverksted, Oslo. Arnar Lyche

12.-13. november: "Levende Landbruk – Midtnorsk landbrukskonferanse"

Holdes på Scandic Hell i Stjørdal.

Oppmøte 12. november kl. 10.30, møtestart kl. 11. 30. Avlutning 13. november kl 15.00.

Organisasjoner: Bondelaga i Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal, Tine, Nor-tura, Felleskjøpet, Landbruksrådgivninga, SNS Nordenfjeldske.

Inge Martin Karlsvik med i styringsgruppa.

Dag 1 felles for alle organisasjonene (temakonferanse)

Dag 2 separate møter (ledermøter) i organisasjonene og/eller fagkurs.

M&R Bondelag har ledermøte 2015 med Bondelagene i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Innkalling til ledermøtet ble sendt lokallagene i lokallagsbrev 10. september med påmeldingsfrist 20. oktober.

Informasjon om reisemåte, påmeldingsskjema, program m.m. sendt i brev til lokallagsledere samt e-post til alle tillitsvalgte i lokallagene 2. oktober.

Status pr 4. november er 37 påmeldte fra Møre og Romsdal Bondelag. Mye frafall fra Sunnmøre. Flere tillitsvalgte i Bondelaget møter for Tine eller Nortura på samlingen i Stjørdal.

16. november: Kurs for valgkomiteene, Birgit Oline Kjerstad

Norges Bondelag inviterer en fra hvert fylke til samling i Landbrukets Hus i Oslo.

Leder av M&R Bondelags valgkomite, Bente Bjerkeset Solenes, har ikke anledning til å delta på kurset. Forespørselen er derfor sendt videre til nestleder Birgit O. Kjerstad.

18. november: Møte med Vestlandsfylkene, Bergen.

Fylkesleder Inge Martin Karlsvik har tatt initiativ til et møte mellom Arbeidsutvalgene i Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal.

Bakgrunn for initiativet er at M&R Bondelag har samarbeidet godt med Trøndelags-fylkene, bl.a. gjennom Samarbeidsrådet for Midt-Norge, gjennom mange år. Vi ser oss tjent med å drøfte et tilsvarende samarbeid med Bondelagene i Vestlandsfylkene.

18. november: Temakurs for regnskapskontor

Det årlige temakurset for samarbeidende regnskapskontor og medlemmer i Økonomiforbundet holdes i forkant av skattekurset. I år holdes det et kurs: Klar for tilsyn med ny GRFS.

Kurset holdes på Quality Hotell Grand i Kristiansund onsdag 18. november kl. 10.00-17.00.

Kursvert fra M&R Bondelag Arild Erlien.

18.-19. november: Skattekurs for regnskapskontor

Bondelagets årlige skattekurs arrangeres eksklusivt for ansatte på Bondelagets samarbeidende regnskapskontor. Kurset holdes i år på Quality Hotell Grand i Kristiansund torsdag 19. november og fredag 20. november. Forelesere fra Bondelagets Servicekontor AS er advokat Svein Aalling og rådgiver Pål Kristian Ormstad Skattekurset har som målsetting å gi en bred gjennomgang av relevante skatte- og avgiftsfaglige nyheter slik at regnskapsfører er faglig oppdatert til det kommende årsoppgjøret. Kursvert fra M&R Bondelag Arild Erlien.

19. november: Møte om prosjektet ”Bedre og økt beiting”. Bondelagskontoret. Arnar Lyche

24. november: Sluttkonferanse kompetanseløft Trøndersk landbruk. Stjørdal.

Arnar Lyche møter fra M&R Bondelag

24. og 25. november: Rekrutteringsmøter Inn på Tunet – Surnadal og Giske

Program ble sendt ut 25. september.

Møre og Romsdal Bondelag arrangerer i samarbeid med Tilbydarnettverket for IPT i fylket og Fylkesmannen rekrutterings- og informasjonsmøter om Inn på tunet (IPT).

Tirsdag 24. november kl 11.30 – 15.00. Oppistua Øye, v/Solveig Haglund, Skei, Surnadal.

Onsdag 25. november kl 11.00 – 15.00. Linda Og Karl Arne Austnes, Støbakkvik Gard, Godøya Gratis. Inga deltakaravgift. Påmelding begge stader innan 20. november

Inn på tunet (IPT) handlar om at godkjende gardar har tilbud som gir meistring, utvikling og trivsel med utgangspunkt i garden, livet og arbeidet der. Viktigaste brukarar er barn og unge, menneske med rusproblem, funksjonshemma og eldre. Kommunen er den vanlegaste oppdragsgjeveren.

Det er ønske om å rekruttere fleire gardar som kan tilby IPT-tenester. Møtene har som formål å informere meir om IPT og å vere ein møteplass mellom etablerte IPT-tilbydarar og interesserte som i framtida kan utvikle gode tilbud, samt andre som er engasjert på området.

Innledere felles begge møter: Gunnhild Overvoll møteleder.

- Muligheter og utfordringer for IPT-bonden, v/ **Hege Lindstrøm**, IPT-utvalet, Norges Bondelag.

- Godkjenningsordning og kvalitetssystem, v/*Sigmund Moen Trønsdal*, HMS-rådgjevar, Norsk Landbruksrådgjeving HMS.
- Aktuelle tilbud frå Innovasjon Norge for gardar/vertskap som vurderer å satsa på Inn på tunet, v/*Bjarne Øygard*, Innovasjon Norge.
- Arbeidet med IPT hos Fylkesmannens landbruksavdeling, v/*Aud Lindset Drågen*, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, landbruksavdelinga.

Surnadal:

- Presentasjon av Oppistua Øye og Tilbydarnettverket i Møre og Romsdal, v/*Solveig Haglund*, IPT-tilbydar. Enkel omvisning.
- Oppfølging av interesserte/framtidige IPT – bønder, v/*Solveig Haglund* og *Aud Drågen Lindset*.

Giske:

- Presentasjon av tilbudet til *Linda og Karl Arne Austnes*, Godøya. Enkel befaring / omvisning.
- Tilbydarnettverket i Møre og Romsdal og oppfølging av interesserte/framtidige IPT – bønder, v/*Linda Alnes Optun*, Tilbydarnettverket for IPT i Møre og Romsdal og *Aud Lindset Drågen*.

2. desember: Innspillseminar til revisjon av Landbruksmelding. Fylkeshuset. Molde.

Inge Martin Karlsvik, Arnar Lyche

Fylkesmannen landbruksavdeling inviterer representanter fra alle landbruksorganisasjonene og etater i Møre og Romsdal. Til høsten har det gått 4 år siden landbruksmeldinga var oppe i fylkestinget. Landbruksavdelinga tar initiativ til å oppdatere meldinga i løpet av 2016, slik at de kan legge fram ei revidert utgave til høsten.

3. desember: Vervekurs i Landbrukets Hus i Oslo kl. 10.00-16.00.

Vedlegg: Invitasjon fra Norges Bondelag.

Det inviteres to fra hvert fylkeslag, gjerne verveansvarlig i fylkestyret sammen med en ansatt. Kostnadene dekkes via Tørre å spørre-prosjektet. Påmelding innen 25. november.

Fra fylkestyret: Vegard Smenes

Fra fylkeskontoret: Arnar Lyche

11. januar: Møte om konsesjonsloven

Møtested: Alexandra Hotell, Molde, 11. januar

Møteleder: Arne Magnus Aasen, ordfører i Norges Bondelag (bekreftet positivt)

Tidsramme: Fra kl 10.30 til 15.30

Program:

Innledning ved den ferske landbruksdirektøren

Foredrag 1 – Arnt Erik Nordheim, *jurist hos fylkesmannen* (bekreftet positivt)

Foredrag 2 – Erlend Stabell Daling, *jurist i Bondelaget* (bekreftet positivt)

Kommentar/innlegg 1 – Pål Farstad, stortingsrepresentant Venstre (bekreftet positivt)

Kommentar/innlegg 2 – Else-May Botten, stortingsrepresentant Ap (bekreftet positivt)

Kommentar/innlegg 3 – stortingsrepresentant Høyre (bekreftet positivt, men person uavklart)

Debatt med alle innledere i panelet og spørsmål fra salen

Oppsummering ved Fylkesleder Inge Martin Karlsvik

12.-13. januar: Konferanse Mat og Landbruk. Inge Martin Karlsvik deltar

29.-30. januar - Samling unge bønder, Håholmen

Holdes sammen med TINE, Felleskjøpet og Nortura. Håholmen er bestilt.

Januar/februar - lørdag: Temadag eigarskifte. Holdes i Molde

Etter samme mal tidligere år med samarbeidsadvokat Ole Holuder Rødstøl som kursholder.

Rødstøl ønsker av tidshensyn å utsette temadagen til nyåret - i januar/februar 2016.

Planlegging i gang, invitasjoner sendes ut når Rødstøl har avklart dato.

7/2015 Lokallagene - presseklipp, aktiviteter og møter

Hjemmeside 22.10.2015: Optimisme for sauehaldet

Færre tap til rovdyr fører til gryande optimisme i sauenæringa. Endeleg ser det ut som det går an å satse litt på sau. Både Ola Kvendset og Oddvar Mikkelsen har bestemt seg for å fortsette – Ola er leiar i Todalen Bondelag og Oddvar er i styret til Møre og Romsdal Bondelag. Dei er innstilt på å kjempe for sauen. (DRIVA)

Hjemmeside 14.10.2015: Gla'sommer for bønder med beitedyr

Bøndene i Møre og Romsdal har mistet langt færre dyr på beite i år. Rovdyrene er nærmest borte enkelte steder. Eystein Opdøl har hatt sauene sine på beite i Innerdalen på Nordmøre. I fjor mista han nesten 80 lam og jerven tok mange av dem. I år er det en glad sauebonde som har sanket dyr i fjellet. (NRK MØRE OG ROMSDAL)

Hjemmeside 16.10.2015: Surnadal Bondelag med landbrukstur til Agroteknikk

Surnadal Bondelag inviterer til en faglig og sosial tur 26.-29. november til Agroteknikk på Lillestrøm, og med flere innlagte gards- og fagbesøk underveis. Det er åpen invitasjon til turen, også for interesserte fra andre kommuner.

Hjemmeside 09.10.2015: – Låner bondeargumenta

Gardbrukar og leiar i Hjørundfjord Bondelag, Knut Hustad, synest det snodig å sjå at industri-toppar i ytre strøk no vil ha skjerming mot internasjonal konkurranse – og dermed prisvern. – Dette har jo vore kronargumenta våre i jordbruksforhandlingane, men utan noko som helst forståing frå industrihald, beklagar Hustad. (SUNNMØRSPOSTEN)

Hjemmeside 07.10.2015: Gøy på landet - midt i Vestnes sentrum

Laurdag arrangerte Vestnes sentrumsforening "Gøy på landet"-dag med forskjellige aktivitetar. Vestnes Bondelag hadde stand med smaksprøver av ridderosten frå Tresfjord. Lam og kalvar fekk mykje merksemd både frå barn og vaksne. (BYGDEBLADET)

8/2015 Andre saker

8. 1. Saker frå Bygdekvinnelaget:

8.2. Saker frå Bygdeungdomslaget

Takket for at Bondelaget informerer om Bygdeungdomslaget på lokallagsårsmøtene. M&R BU nylig avviklet høstkurs

8.3. Landbruksrådgivinga og NLR Sunnmøre

På styremøtet 2. oktober ble saken drøftet. Nestleder Gunnhild Overvoll var intervjuet i bladet Bondevennen.

NRL Sunnmøre har ennå ikke bestemt ekstraordinært årsmøte, venter på at NLR sentralt skal bestemme nye forskrifter. Forskriftene skal samordnes for alle enheter over hele landet

Saka blir tatt opp som tema på Bondelagets lokallagsårsmøter i aktuelle kommuner.

Fylkesleder Inge Martin Karlsvik ble 9. oktober intervjuet av Landbrukstidende om saka, som kommer på trykk som innstikk i Bondebladet 5. november.

Det er ventet avklaringer for de små ringene på årsmøtet i NLR i mars 2016.

8.4. – Leserinnlegg om nedleggelse av HV-11 på Åndalsnes

Viser til orienteringssak på styremøtet 2. oktober.

Leserinnlegg skrevet av fylkesleder Inge Martin Karlsvik ble sendt media 14. oktober:

Støtt opp om HV11 !

Det er med stor bekymring at Møre og Romsdal Bondelag ser på planene om å legge ned HV11, lokalisert til Setnesmoen i Rauma. Som matprodusenter er vi også en del av det norske totalforsvaret ved at vi har forpliktet oss til å opprettholde matvareberedskapen i en krisesituasjon. På samme måte har andre institusjoner forpliktet seg til å opprettholde andre deler av norsk infrastruktur.

Dette er oppgaver vi tar på oss med største alvorlighet, men uten et oppegående militært forsvar blir dette umulig.

Her er Heimevernet en viktig nøkkelfaktor. HV11 har et område som er litt under Sveits i areal. Dette blir nå, om forslaget går igjennom, uten en fast militær tilstedeværelse. Det er flott at norske myndigheter ser viktigheten av å blant annet å styrke norsk luftforsvar ved å gå til innkjøp av nye jagerfly, men dette kan aldri erstatte den lokalkunnskapen som heimevernet sitt mannskap kan bidra med. Personell med lokal og regional tilhørighet sitter på en enorm kunnskap om de lokale forhold, og er ikke minst et viktig bindeledd mellom forsvaret og det sivile samfunn.

Tanken om en militær konflikt er for mange av oss uvirkelig, men med dagens geopolitiske situasjon kan det være vanskelig å spå hvordan verden ser ut på noe lengre sikt. Et annet scenario som er like så relevant er vissheten at vi bor i et fylke som når som helst kan få oppleve at naturen kan være vill. Vi snakker om vind, nedbør, snøras og utsatte fjellparti. Her har HV et apparat som gjør at de nærmest umiddelbart kan stille betydelige mannskap til disposisjon.

Det er mange bønder som avtjener sin verneplikt i heimevernet. Derfor har HV en sterk posisjon blant våre medlemmer. Vi ser derfor med glede på at en samlet Mørebenk på Stortinget tar til orde for å sikre fortsatt drift av HV11 på Setnesmoen. Møre og Romsdal Bondelag oppfordrer til at dette ligger langt framme på agendaen blant våre politikere.

8.5 Regional rovviltnemnd 2015 - 2019

Det skal være rovviltnemnd i hver forvaltningsregion. Møre og Romsdal er del av forvaltningsregion 6 sammen med Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Rovviltnemnda blir oppnevnt av Miljøverndepartementet etter forslag fra fylkestingene. Møre og Romsdal fylke har 1 medlem i rovviltnemnda. Fylkestinget foreslår 1 mannlig og 1 kvinnelig kandidat til medlemsvervet.

På fylkestinget 12.-13. oktober ble disse forslått fra Møre og Romsdal:

- Tove Lise Torve (Ap), Sunndal og Ola Rognskog (Sp), Halså.

I forkant av møtet i fylkestinget tok rovdrytalsperson i M&R Bondelag, Oddvar Mikkelsen, initiativ til kontakt med avtroppende medlem i nemnda, Torhild Melheim Strand (Ap), Nesset.

Møre og Romsdal Bondelag var opptatt av at det blir valgt representanter fra fylket som har god kjennskap til rovviltproblematikken og som kan ivareta landbruksnæringa sine interesser på en god og balansert måte i nemnda. Bondelaget har vært godt fornøyd med måten Torhild Melheim Strand har representert fylket på.

Bondelaget signaliserte i skriv til fylkesordfører Jon Aasen støtte til Tove Lise Torve og Ola T. Heggem som kandidater til rovviltnemnda. Begge kommer fra kommuner der rovviltproblematikken er godt kjent og det er grei reiseavstand til Stjørdal der de fleste møtene i nemnda blir holdt. Dessuten har begge lang fartstid i politikken.

8.6. Sluttrapport prosjekt "Auka smågrisproduksjon i Møre og Romsdal"

Vedlegg: Sluttrapport ble sendt fylkesstyret på e-post 16. oktober

Hans Frafjord var M&R Bondelags repr i styringsgruppa. Avsluttende møte i styringsgruppa ble holdt 30. april 2015.

Deltakere i prosjektet var Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Innovasjon Norge, Møre og Romsdal Bondelag, Nortura SA, Felleskjøpet Nordmøre og Romsdal, Felleskjøpet Agri, Gjerundnes Vgs og Norsvin.

I prosjektperioden var Reidar Lindset prosjektleder i 50% stilling, som varte fra 16.04.2012 til 30.04.2015.

Prosjektet hadde som mål å få etablert nye besetninger med smågrisproduksjon i Møre og Romsdal. Dette da det var underdekning på smågris i fylket. I løpet av prosjektperioden ble det pga overproduksjon av svinekjøtt i Norge, dårlig økonomi for svineprodusentene. Det ble derfor endret målsetting undervegs fra å etablere ny produksjon til å støtte opp om den eksisterende.

I prosjektperioden har produksjonen av slaktegris i Møre og Romsdal økt litt, slik at det i 2014 ble slaktet 32 737 slaktegriser ihht Animalia sin statistikk. Det er 2 produsenter som har bygd om/bygd nytt innenfor eksisterende produksjon, som en fornying av driftsapparatet.

Prosjektet har vært medvirkende til at produksjonen i fylket ikke har gått ned i den økonomisk utfordrende perioden for svineprodusentene. Flere produsenter har i prosjektperioden vurdert nybygging. For disse er mye grunnlagsarbeid utført, for senere eventuell satsing.

8.7. Prolongering av funksjonstiden for Innovasjon Norges regionale styrer

Styremedlem i M&R Bondelag, Anne Katrine Jensen, Gjemnes, er landbruksnæringa og Bondelagets representant i det regionale styret for Innovasjon Norge i Møre og Romsdal.

Funksjonstiden for de sittende regionale styrene utløper ved kommende årsskifte. Normalt skulle det derfor ha vært igangsatt en prosess i de regionale valgkomiteene for å finne kandidater til nye styrer.

10. april i år la Regjeringen fram en proposisjon for Stortinget med forslag om endringer i lov om Innovasjon Norge. Det er bl.a. foreslått å tilbakeføre hele eierskapet til Innovasjon Norge til staten ved Nærings- og fiskeridepartementet og å fjerne lovens bestemmelser om regionale styrer.

Hovedstyret i Innovasjon Norge har derfor besluttet å prolongere funksjonstiden for de sittende styrene inn i 2016 med inntil sju måneder (til 31. juli 2016). Da vil en få tilstrekkelig tid til å utrede alternative modeller for regional forankring. Varighet av utvidet funksjonstid er avhengig av tidspunktet for Stortingets behandling av lovproposisjonen.

8.8. Mediakurs i Møre og Romsdal Bondelag

Fylkeskontoret har forespurt Arnt Øyvind Siem i Siem fyr AS i Rauma til å holde kurs.

Han har sagt seg villig, men har ikke tid før i januar/februar 2016.

Program, dato og opplegg fastsettes i samråd med Siem.

8.9. Ny landbruksdirektør i Møre og Romsdal

Frank Madsøy (53) fra Molde er tilsatt som landbruksdirektør i Møre og Romsdal. Han starter i stillinga 1. januar 2016.

Han tar over etter Anne Berit Løset, som fra 28. september er ny rådmann i Stordal kommune. Madsøy er Cand. polit. fra Universitetet i Tromsø, og har studert kommuneøkonomi og samsfunnsplanlegging ved Høgskolen Hedmark og Høgskolen Lillehammer. Frank Madsøy jobbet med kommuneøkonomi hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal fram til 2008. Før det var han tilsatt som seniorrådgiver i Utdanningsdirektoratet og som stabsleder i Statens forureiningstilsyn. Frank Madsøy har også bakgrunn fra kommunal landbruksforvaltning.

Frank Madsøy kommer nå fra Møre og Romsdal fylkeskommune, der han har vært assisterende regional- og næringssjef siden 2008.

8.10: To fra M&R er kandidater til Årets unge bonde

To kandidater fra Møre og Romsdal er nominert til tittelen Årets unge bonde 2015. Blant de 20 semifinalistene finner vi Vegard Smenes fra Averøy og Solmund Solstad fra Surnadal. Stemmerunden avsluttes 8. november klokken 23.59 på facebookside til Grønn Utdanning.

Det kom inn vel 300 nominasjoner til tittelen Årets unge bonde. Derfor er det en prestasjon i seg selv å bli nominert blant de 20 kandidatene som går videre. Mjølkebonden Vegard Smenes er som første vara fast møtende i styret i Møre og Romsdal Bondelag. Solmund Solstad er ung sauebonde i Surnadal.

8.11. Fylkeskommunens regional- og næringsutvalg 2015-2019

Regional- og næringsutvalget i Møre og Romsdal behandler bl.a. saker som er knyttet til landbruket. På fylkestinget i Geiranger 12. oktober ble disse valgt som medlemmer til regional- og næringsutvalget for valgperioden 2015-2019:

1. Leder Runar Vestheim, Nordmørslita, Kristiansund
2. Nestleder Hanne Notøy, Ap, Ulstein
3. Erik Kursetgjerde, Ap, Sykkylven
4. Ingunn Golmen, Sp, Aure
5. Jan Ove Tryggestad, Sp, Stranda
6. Yvonne Wold, SV, Rauma
7. Geir Stenseth, Frp, Ålesund
8. Margareth Hoff Berg, Frp, Molde
9. Arild Johannes Iversen, KrF, Volda
10. Toril Røsand, H, Averøy
11. Bjørn Sandnes, H, Haram

8.12. Orientering om salmonellautbrudd i Aure

Oddvar Mikkelsen orienterte kort om status. Han var på årsmøtet i Aure og Tustna Bondelag 2. november, der det var orientering om saka. Beredskapsplan aktualiseres. Styret får slik plan til behandling på senere styremøte.

8.13. Fradeling av tun

Gunnhild Overvoll tok opp etter at den var drøftet på årsmøtet i Ørsta. Bonde på Vartdal i Ørsta har avtale kjøpe naboeiendom. Får ikke dele ifra fordi ligger i rasuttsett område. M&R Bondelag sender henvendelse til juridisk avdeling/Bondelagets advokat.

8.14. Partipolitiske møter

Styret drøftet møter med aktuelle fylkespartier. Fylkesleder og org.-sjef følger opp.

8.15. Brev fra Klippfiskakademiet AS

Styret drøftet på styremøte 9. september i sak 30/2015 søknad om prosjektet "Fra fjord og jord til bord." Styret gjorde vedtak: "Bondelaget er en kontingentorganisasjon, og har ikke økonomiske midler som kan brukes til å støtte denne typen prosjekt."

Mottatt e-post 4. november fra Klippfiskakademiet:

Takk for at dere tok dere tid til å vurdere søknaden. Vi setter pris på at dere ønsker samarbeid. Kanskje dere kan stille med en stand med informasjon under rekrutterings- og lokalmatmessen vi arrangerer for ungdomsskoleelever i april/mai 2016? Den er i forbindelse med kokkekampen som vi arrangerer.

8.16. Rammvilkårene for melkesamdrifter

Vedlegg: Skriv fra Norges Bondelag datert 30. sept 2015 utdelt på møtet.

I brev av 5. juni oppfordret styret i Møre og Romsdal Bondelag til at Norges Bondelag nedsetter ei arbeidsgruppe som ser nærmere på rammvilkårene for samdrifter i melkeproduksjonen. Bakgrunnen for oppfordringen var gjentatte henvendelser fra samdriftsbønder i Møre og Romsdal som er misfornøyd med Bondelagets innsats på dette området.

I administrasjonen i Norges Bondelag er det satt ned et samdriftsteam med bred faglig bakgrunn. Dette teamet er i avslutningsfasen med å utarbeide ei håndbok for samdrifter, herunder nødvendig avtaleverk. Med økt pågang fra medlemmer som har spørsmål knyttet til opprettelse, drift og oppløsning av samdrifter i landbruket håper de at håndboken vil være et nyttig verktøy.

Norges Bondelag ønsker å invitere representanter for Møre og Romsdal Bondelag til et møte med samdriftsteamet, samt ledelsen i Norges Bondelag, for å diskutere ulike forhold knyttet til samdrifter i melkeproduksjonen.

SAK 36/2015: Løsdriftskravet 2024 – Uttale frå M&R Bondelag**Vedtak:**

1. Dato for krav om løsdrift fjernes, og det blir tillatt å drive vidare i eksisterende båsfjøs så lenge båsfjøset er i forskriftsmessig stand. Det bør avsettes nødvendig ressursar til forskningsprosjekt som ser på forbedringspotensial i dyrevelferden i både båsfjøs og løsdrift.
2. Det må utvikles rimelige bygningsløsningar for små og mellomstore løsdriftsfjøs.
3. Det legges økonomisk til rette for bruk som gjennomfører slike ombygginger.

Saksutredning:

Fylkeskontoret mottok 27. august høringsnotatet fra Norges Bondelag. Høringsfrist for fylkeslaga er 15. november. Høringsnotatet er lagt opp som en konsekvensutredning basert på ulike alternativer for fjøs- og avdråttutvikling. Norges Bondelag ønsker en bred høring av temaet i organisasjonen. Med bakgrunn i konsekvensutredningen bes det om innspill til mulige løsninger på hvilke forhold som må vektlegges for at vi skal opprettholde produksjonsfordelingen i melkeproduksjonen, i, og etter omleggingsfasen.

Proessen:

- På styremøtet i Møre og Romsdal Bondelag 9. september 2015 var det en foreløpig gjennomgang av høringsnotatet, og drøfting av innspill og synspunkter som administrasjonen tok med i utarbeiding av forslag til uttale.
- Forslag til høringsnotat ble lagt fram for styret og vedtatt på styremøte 2. oktober.
- Høringsnotat ble sendt på høring til lokallaga med høringsfrist 25.10.2015
- 14 av 44 lokale Bondelag uttalte seg: Eidsdal og Norddal, Fræna, Gjemnes, Halså, Hildre og Vatne, Hustad, Molde, Rauma, Rindal, Stranda, Straumsnes, Sunndal, Surnadal, Sykkylven.
- Uttalene fra Rauma BL og Rindal BL kom inn etter høringsfristen og styreinncalling.
- Saka ble behandlet på nytt i fylkesstyret 4. november 2015 med endelig vedtak.

Høringsnotat fra Møre og Romsdal

Kravet om løsdrift gjelder alle produksjonsformer, ikke bare melkeproduksjon. Forskrift om hold av storfe § 7, 6. ledd sier at storfe skal oppstalles i løsdrift med de unntak som er gitt i overgangsregler i § 32. Overgangsreglene beskriver unntak fra løsdriftskravet frem til 2034 for dyrehold i båsfjøs som er bygget, eller som gjennomgikk omfattende ombygging, mellom 01.01.1995 og 22.04.2004.

Møre og Romsdal har 10 % av melkeproduksjonen i landet, og melkeproduksjonen er avgjørende for landbruket i fylket. Denne høringsuttalelsen fokuserer på melkeproduksjon siden kravet om løsdrift vil få store konsekvenser for melkeproduksjonen i vårt fylke.

Styret i Møre og Romsdal bondelag mener at god dyrevelferd skal ha høyeste prioritet ved all hold av husdyr. Løsdrift er en god oppstallingsform for melkekyr, men etter en samlet vurdering av flere faktorer mener vi at et absolutt krav til løsdrift ikke er det beste alternativet.

Av lokallaga som uttalte seg var 13 av lagene enige i fylkesstyrets forslag til vedtak om at dato for kravet om løsdrift fjernes. Surnadal Bondelag mente at dato for krav om løsdrift som hovedregel ikke skal kreves fjernet.

Under presenteres seks begrunnelser for vårt vedtak.

1. Dyrevelferd

Bakgrunn for løsdriftskravet er hensynet til god dyrevelferd. Tanken bak løsdrift er at kua selv skal bevege seg fritt mellom vann, mat og hvile (og melking i robotfjøs). Møre og Romsdal Bondelag mener at løsdriftsfjøs gir god dyrevelferd. Men vi stiller spørsmålsteget ved om dyr i båsfjøs har det så dyrevelferdsmessig dårlig at et krav om løsdrift er nødvendig.

Krav om løsdrift har hatt og vil få store konsekvenser for landbruket. Skal vi forsvare et krav om løsdrift trenger vi å vite mer om velferden til dyr i båsfjøs. Denne kunnskapen mener vi er mangelfull per i dag. På samme måte som i båsfjøs, er det stor variasjon på dyrevelferden i ulike løsdriftsfjøs. To av de viktigste faktorene for husdyrs velferd er korrekt utforming av fjøset, røkters kompetanse på dyrestell og evne til tett oppfølging av hvert enkelt dyr.

Vi savner forskning på dyrevelferd i bås- kontra løsdriftsfjøs. Er det utraneringsårsaker som er hyppigere i den ene fjøstypen enn den andre? En del av utraneringsårsakene har direkte effekt på dyrevelferden som f.eks. spenetråkk, andre sykdommer og beinproblem. Er disse sykdommene likt representert i begge fjøstyper eller er det forskjell mellom fjøstypene? Hva med det generelle stressnivået? I Tines statistikkamlinger finns store mengder data om sykdomsbehandling, utraneringsårsaker, fruktbarhet og melkekvalitet det går an å studere nærmere.

Det finnes en del fagstoff/artikler om dyrevelferden i løsdrift, blant annet: I Bioforskrappporten ”Dyrevelferd hos storfe i automatiserte løsdriftsfjøs” (2013) og en studie fra Sogestad et al. (2005a) Vi ønsker at det blir forsket mer på dyrevelferd i løsdrift og båsfjøs, siden kritikken ligger her.

2. Tap av bønder

Ombygging til løsdrift fører ofte til økt produksjon. Det er for svak lønnsomhet i storfeproduksjonen til at det lønner seg å reinvestere i nytt fjøs med gjennomsnittlig bruksstørrelser (om lag 25 melkekyr eller 15 ammekyr). Mange bønder med båsfjøs har ikke tilgang til nok areal for å øke sin produksjon nok til å få økonomi i utbyggingen. Dette kan føre til at vi mister mange kompetente bønder med gode båsfjøs. Med vårt ressursgrunnlag, klima og arrondering trenger vi å opprettholde et visst antall bønder for å være i stand til å øke norsk matproduksjon basert på norske ressurser. En nylig gjennomført undersøkelse i Gjemnes kommune illustrerer utfordringene godt. 72 % av melkebøndene i undersøkelsen har båsfjøs. På spørsmål om melkebøndene planlegger å investere i garden driftsbygning i løpet av de neste ti årene svarte 65 % av bøndene med båsfjøs nei. Dersom krav om løsdrift innen 2024 ikke åpner for dispensasjoner/fjernes risikerer man at disse melkebøndene presses ut av næringa enten de er klar for det eller ikke. Dette til tross for at 77 % av bøndene med båsfjøs beskriver standarden på fjøset som middels eller god.

Det er flere tegn som tyder på at vi er i ferd med å få for lite bønder i Norge. Synkende sjølforsyningsgrad, jordbruksareal som går ut av drift, ubrukte utmarksressurser og økende import av storfekjøtt er noen av tegnene på at vi trenger flere bønder – ikke færre.

3. Økonomi

Skal vi nå overordna mål for nasjonal landbruks- og matpolitikk trenger vi små og store melkebønder over hele landet.

Ombygging/nybygging til løsdriftsfjøs er en stor investering. Ved utarbeiding av økonomiske driftsplaner i forbindelse med store investeringer er rådene som regel:

- Utnytt melkerobotens kapasitet
- Sørg for høy melkeytelse

Utbyggingene som har skjedd de siste ti-femten årene har ofte skjedd hos melkebønder med godt ressursgrunnlag og god tilgang til leiejord. 52 % av melka i landet blir produsert i båsfjøs. 70 % av melkebøndene har ei grunnkvote under 200 000 tonn. 824 millioner liter produseres i båsfjøs. Dersom man går ut i fra at en god del av bøndene med gode forutsetninger (tilgang til areal) for å utvide drifta allerede har gjort det, og nytt løsdriftsfjøs krever økt produksjonsvolum for å forsvares økonomisk, betyr det at et løsdriftskrav kan føre til at melkeprodusenter med velfungerende båsfjøs slutter før fjøset er modent for ombygging/nybygging.

Tall fra Landbruksdirektoratet (9.9.2015) viser at 342 melkebønder søkte om å selge sin kvote i 2015. Dette er en økning på 27 % siden 2014. Strukturrasjonaliseringa i norsk melkeproduksjon går fort..

4. Arealressurser

Fram til tidlig på 2000-tallet klarte gjenværende bønder, stort sett, å ta over drift av dyrkamark hos bønder som slutta. I følge rapporten «Redusert arealbruk og fallende produksjon» (2014) er det ikke lenger slik. I perioden 2003 – 2013 har nesten 500 000 daa jordbruksareal gått ut av drift i Norge. Verst har utviklingen vært i fylkene Møre og Romsdal, Sogn- og Fjordane og Troms. Dette er typiske gras/husdyrfylker og rapporten viser at stordriftsfordelene er i ferd med å bli «brukt opp». Det er ikke lenger slik at bønder som ønsker å utvide befinner seg i nærheten av ledig jordbruksareal.

I en undersøkelse gjennomført i to kommuner i Møre og Romsdal, svarte ca. halvparten av bøndene at tilgang til areal var en av de største utfordringene for å utvide produksjonsområdet. Dette til tross for at begge kommuner har en god del areal som ikke lenger drives. Dette stemmer godt overens med rapporten fra Agri Analyse.

En stor del av jordbruksarealet i husdyrfylkene er knyttet opp til melkeproduksjonen. Reduseres antall melkebønder får det store konsekvenser for drift av jordbruksareal, kulturlandskap og evnen til å øke matproduksjonen på norske ressurser.

5. Beitebruk

Store deler av melkeproduksjonen skjer i deler av landet hvor gardene er relativt små og jordstykkene mange. Vi vet at beitekravet er utfordrende for mange av brukene med 40 – 60 + melkekyr. For å opprettholde legitimiteten til norsk landbruk tror vi dyr på beite og stell av kulturlandskapet vil bli stadig viktigere. Mange bønder driver 10 – 20 ulike gardar og gjerne 50 – 100 ulike skifter. Det tar tid. På mange av disse gardene er det små innmarksbeiter tilpasset dyretallet som var på garden – gjerne 10 – 15 kalver og kviger. Store løsdriftsfjøs har kanskje 80 kalver og kviger som skal på beite. Det er tidkrevende dersom disse skal fordeles på 10 – 15 forskjellige gardar med tanke på transport, gjerding, tilsyn, strøm, vann osv. I mange tilfelle ser vi at slike små innmarksbeiter går ut drift.

6. Bærekraft

Økt ytelse i melkeproduksjonen som en følge av krav til inntjening etter store investeringer fører til økt behov for importert fôr, og konsekvensen blir lavere selvforsyningsgrad av fôr og økt avhengighet av jordbruksarealer i andre land for nasjonal matproduksjon.

Krevende arrondering og store bruk fører til stort transportbehov og tungt utstyr. Dette i kombinasjon med mye nedbør kan føre til at det blir utfordrende å utnytte husdyrgjødsel optimalt, unngå jordpakking, høste på optimalt tidspunkt osv.

Oppsummering

I St.meld. nr. 9 (2011 – 2012) beskrives overordna mål for norsk landbruks- og matpolitikk. Norsk matproduksjon skal økes i takt med befolkningsveksten. Videre står det at:

- Landbruket må ha et langsiktig perspektiv og drives på en **miljømessig bærekraftig** måte.
- **Bruk av arealressursene** er en forutsetning for å kunne øke matproduksjonen, ivareta et aktivt landbruk over hele landet og sikre at norsk matproduksjon så langt som mulig er basert på **norske ressurser**.
- Landbruket har en viktig rolle som produsent av miljøgoder og -tjenester for samfunnet, spesielt viktig er skogen og jordas rolle som karbonlager i klimasammenheng, bevaring av biologisk mangfold og pleie av kulturlandskap

Utvikling i norsk melkeproduksjon er helt avgjørende for hvor godt Norge vil lykkes med å nå målene for landbruks- og matpolitikk. Det er nødvendig å opprettholde en variert bruksstruktur over hele landet med små og store bruk tilpasset de ulike landsdelers driftsutfordringer. Før vi går inn for et krav om løsdrift trenger vi å vite:

- Om dyrevelferden i basfjøs er så dyrevelferdsmessig dårlig at det bør avvikles.

I tillegg tror vi det er sannsynlig at et krav til løsdrift fører til:

- Avvikling av mange melkeproduksjonsbruk med fullt brukbart driftsapparat
- Økt andel jordbruksareal som går ut av drift
- Færre og større buk som stimulerer økt melkeytelse og økt import av fôrråvarer
- En sentralisering av melkeproduksjonen i de beste jordbruksområdene
- Mindre beiting med gjengroing, tap av kulturlandskap og biologisk mangfold som resultat.
- Økt sårbarhet for klimaendringer i melkeproduksjonen

Dette tar oss i motsatt retning av målene. Dersom det skal være et krav om at alt storfe skal være i løsdrift innen 2024, samtidig som man mener noe med overordna mål for landbruks- og matpolitikken vil det kreve en revolusjonerende endring i rammebetingelser for norsk melkeproduksjon slik at også små og mellomstore bruk finner det interessant å bygge løsdriftsfjøs.

Kilder:

Eldby, H., Fjellhammer, E., 2014. Norsk jordbruk. Redusert arealbruk og fallende produksjon. Agri Analyse. Rapport 8

Fjeldaas, T., Sogstad, Å.M., Østeråas, O. 2011. Locomotion and claw disorders in Norwegian dairy cows housed in freestalls milked with slatted concrete, solid concrete or solid rubber flooring in the alleys. J.an automatic milking system. J. Dairy. Sci. 94, 1243-1255.

Jørgensen, G., Aanensen, L., Lind, V. 2013. Dyrevelferd hos storfe i automatiserte løsdriftsfjøs. Bioforsk Rapport. Vol. 8 Nr. 114

Sogstad, Å.M., Fjeldaas, T., Østeråas, O. og Plym Forshell, K., 2005a. Prevalence of claw lesions in Norwegian dairy cattle housed in tie stalls and free stalls. Prev. Vet. Med. 70, 191-209.

SAK 37/2015: Årsmøterunden i lokallaga – foreløpig oppsummering**Vedlegg: Liste over datoer for årsmøta pr 29. okt og representasjon fra fylkeslaget.**

Vedtak: Foreløpig oppsummering av årsmøterunden blir tatt til orientering. Endelig oppsummering blir gjort på styremøtet 8.-9. desember.

Saksutredning:

Årsmøtene i lokale Bondelag skal holdes innen 31. oktober.

Vedlagte liste viser at pr 29. oktober har fylkeslaget oversikt over avvikla årsmøter eller fastsatte datoer i 33 av 44 lokallag.

På styremøtet 9. september ble fylkesstyremedlemmene og ansatte ved kontoret fordelt for deltakelse i lokallagsårsmøtene. Denne lista ble sendt lokallagene i lokallagsbrev 10. september sammen med meldingsskjema om val, rapport lokallagsarbeid og aktivitetsmidler, forslag på innkalling og sakliste til årsmøte, adresseetiketter og medlemslister.

Lokallagene tok direkte kontakt med oppsatt styremedlem/ansatt og avtalte tid for årsmøtet.

På styremøtet rapporterte styremedlemmer og ansatte fra årsmøter de har vært på:

Dette følger som vedlegg til protokoll

Drøftet i styret:

Tips om aktiviteter til lokallagsstyrene. Sette opp årshjul og datoer for aktiviteter framover.

SAK 38/2015: Fylkeslagets økonomi – rapport pr 29. oktober 2015

Vedlegg: Regnskap mot budsjett pr 29. oktober 2015

(Detaljert regnskapsrapport på 19 sider kan kopieres og deles ut i møtet til de som ber om det.)

Vedtak:

Framlagt økonomirapport med kommentarer tas til orientering.

Saksutredning:

Det blir orientering i styremøtet om regnskapsrapport pr 29. oktober 2015:

Avdeling 8101 Generelt

Overføringen fra NB er kr 32 811 mindre enn forutsatt i budsjettet.

Avdeling 8103 Fylkesleder

Fortsatt god margin i forhold til budsjett. Kr 80 320 i differanse

Avdeling 8105 Opplæring tillitsvalgte

Fortsatt god margin i forhold til budsjett. Kr 48 128 i differanse

Avdeling 8110 Styret

Fortsatt god margin i forhold til budsjett. Kr 110 683 i differanse

Avdeling 8113 Årsmøtet

Vi har spart kr 20 376 i forhold til budsjett.

Avdeling 8112 Ledermøte

Vi har budsjettert en samlet kostnad på kr 180 000. Ledermøtet på Stranda kostet oss kr 144 492.

Avdeling 8122 Landbrukskonferanse

Overskudd på kr 8870.

Avdeling 8125 Utadretta virksomhet

Stor sekkepost der mye blir ført. Budsjettert med kr 90 000 og overskredet med kr 25 692. Her blir budsjettsprekken kanskje litt større. Anslagsvis kr 30 000.

Avdeling 8128 Bedre og økt beiting

Overskudd på kr 36 247. Inntekt for administrasjon av prosjektet.

Avdeling 8129 Bonden i tidsklemma

Alle kostnader i forbindelse møteserien ”Mental trening og sundt bondevett” er ført her. Vi venter på kr 9000 i tilskudd fra NLR – HMS.

Avdeling 8131 Støtte og gaver

Kostnad på kr 4809 som ikke er budsjettert. Gave til Knut Ødegård, samt bryllupsgave med mer.

Avdeling 8138 Raumaprojektet

Prosjektet er avsluttet og tilskudd fra Fylkesmannen, Rauma kommune og Rauma Bondelag er inntektsført. Det ble satt av kr 20 000 av lokallagsmidlene i 2013 og dette beløpet er ikke overført til prosjektet. Derfor viser prosjektet et underskudd på kr 8 433.